

Босак К. С., аспірант кафедри кримінального права (Інститут права ім. Володимира Сташиса Класичного приватного університету, м. Запоріжжя)

ФУНКЦІ ПОЗИТИВНИХ ТРАДИЦІЙ ТА ЗВИЧАЇВ В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Криміногенна ситуація в Україні на сьогоднішній день викликає занепокоєння не лише державних органів, які протидіють злочинності, а й простих громадян. Серед основних причин, що провокують криміногенну ситуацію в нашій державі науковці називають економічну, політичну та морально-духовну кризи, остання характеризується, зокрема, занепадом моралі та низьким рівнем культури суспільства. З метою подолання чинників, що детермінують злочинність необхідно застосовувати відповідні профілактичні заходи, що допоможуть мінімізувати рівень злочинності. Серед таких заходів українські та зарубіжні вчені звертають увагу на запобіжну роль традицій та звичаїв в системі заходів запобігання злочинності.

Традиції та звичаї є універсальними категоріями, дослідженню яких приділяють увагу не лише правознавці, а й філософи, культурологи, історики, політологи, соціологи тощо. На основі аналізу праць, присвячених вивченню традицій та звичаїв, пропонуємо під останніми, з точки зору кримінологічної науки, розуміти елементи соціальної та культурної спадщини, що виступають змістом та формою передачі міжпокоління досвіду і міжособистісних відносин у процесі формування та збереження духовно-моральних ціннісних орієнтацій, позитивної та законслухняної поведінки, стереотипів запобіжної діяльності, професійних знань, ідей та зразків поведінки суб'єктів запобігання злочинам і є основними засадами виховання, культури та національного характеру народу.

Як слушно зазначає А.М. Бабенко, на сьогодні навряд чи варто заперечувати вплив релігії, культури, традицій та звичаїв на певний стан суспільних відносин і на злочинність, а отже неможливо й заперечувати їх запобіжні якості. З метою

з'ясування запобіжних можливостей традицій та звичаїв в системі заходів запобігання злочинності, вважаємо необхідно визначитися з їх основними функціями.

Під функціями (від лат. *functio* – виконання, звершення) розуміється діяльність, обов'язок, робота; призначення. Функції традицій та звичаїв вчені розглядають в залежності від предмету дослідження в рамках відповідної науки. Так, С.Я. Лебедев вивчаючи традиції та звичаї в системі кримінологічної детермінації зазначає, що їх призначення полягає у стабілізації та регулюванні суспільних відносин, підтриманні певного порядку у взаємовідносинах між людьми. З огляду на всеосяжний характер впливу різноманітних традицій і звичаїв на поведінку осіб та регулювання суспільних відносин, виокремимо основні функції позитивних традицій й звичаїв, що відіграють суттєву роль в системі заходів запобігання злочинності як основні засади виховання, культури та національного характеру народу:

1) *Регулююча функція* - передбачає регулювання традиціями та звичаями суспільних відносин між людьми шляхом узгодження їх інтересів. Зокрема, військові традиції та звичаї нормують відносини між військовослужбовцями, запобігаючи вчиненню злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (Розділ XIX Особливої частини КК України).

2) *Стимулююча функція* заохочує дотримуватися традицій та звичаїв в силу їх власного історичного авторитету або під впливом суспільної думки. Так, професійною морально-етичною традицією у медичній сфері є дотримання лікарської таємниці, яка є одним з основних понять медичної етики. Дотримання даної традиції є запорукою запобігання вчинення злочину, передбаченого ст. 145 КК України (Незаконне розголошення лікарської таємниці).

3) *Спонукаюча функція* допомагає відтворювати та застосовувати позитивні традиції та звичаї у різних сферах життя суспільства, тим самим виховуючи громадян на засадах любові, взаємодопомоги, ввічливості, гуманності, високої моралі тощо. Так, відтворення та застосування українських традицій та звичаїв козацької доби, дозволяє виховувати юнаків в дусі патріотизму, мужності та любові до Батьківщини.

4) *Розповсюджувальна функція* передбачає можливості традицій та звичаїв проникати у різні сфери суспільного життя та у разі підтримання їх малими соціальними групами розповсюджуватися на більш широкі верстви населення. Ця функція спостерігається на прикладі злочинних традицій та звичаїв. Наприклад, татування та використання жаргонних висловів, притаманних злочинному середовищу почали застосовуватися серед законослухняних громадян і на сьогодні, шляхом їх популяризації все більше розповсюджуються серед української молоді. Використання цієї функції надасть можливість розповсюджувати позитивні традиції та звичаї як можливість протидіяти, а в майбутньому (при умові правильного впровадження) витіснити й мінімізувати злочинні традиції та звичаї.

5) *Морально-виховна функція* традицій та звичаїв дозволяє, зокрема, шляхом передачі духовного досвіду попередніх поколінь формувати підрастаюче покоління з чітко сформованою морально-принциповою позицією нетерпимості до протиправних діянь та порушення законів.

Наведені основні функції позитивних традицій та звичаїв в сукупності виконують найважливішу та головну - функцію профілактики (запобігання) злочинності. Враховуючи це позитивні традиції та звичаї мають підтримуватися на законодавчому рівні з метою мінімізації злочинності в Україні.

Список використаних джерел

1. Бабенко А.М. Профілактичні можливості традицій та звичаїв в регіональній системі запобігання злочинності / А.М. Бабенко // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. - № 4 (55), 2013. – С. 68-72.

2. Лебедев С.Я. Традиции и обычаи в системе криминологической детерминации (Теоретические и методологические основы исследования): дис. ... д.ю.н.: 12.00.08 / С.Я. Лебедев. – М., 1995. – 300 с.

3. Словник іншомовних слів / за ред. О.С. Мельничука. – К., 1977. – 775 с.